

DIRVA

Nr. 21

Vasaris-February 20, 1961

Cleveland, Ohio

LIETUVOJE STOKA KOMUNISTIŠKŲ MENININKŲ

Literatūros kritikas J. Lan-
kutis vasario 10 d. "Tiesoj"
nurodo, kad "jau kuris laikas,
kai respublikoje nebegirdėti žy-
mesnių (teatrinių) pastatymų, ku-
rie virstų žymiais kultūrinio
gyvenimo įvykiais. Daug pasiro-
do pilkų, šabloniškų spektaklių,
pastatytų amatininkais, be žy-
mesnio kūrybinio užsidegimo".

Beieškant to priežasčių, ima
aiškėti, kad iš teatro reikalauja-
ma "originalių kūrinių šiuo-
laikine tema", bet toki kūriniai
irgi turėtų būti "aukštos menin-
ės kultūros", nes "neįdomiai
parašyta, schematiška, įkyriai
sentimentali ir blankiai pasta-
tyta pjesė apie šių dienų tary-
binį gyvenimą ir komunizmo sta-
tybą tikrai kompromituoja skel-
biamas idėjas"... Bet, regimai,
"šiuolaikine tema" tesulaukama
iš dramaturgų tik "neįdomiai pa-
rašytų", o iš teatro tik "blankiai
pastatytų" pjesių, nes kritikas
verčiasi tik įspėjimais, anot ku-
rių, "paviršutiniškas meninis
mastymas, išblėsus kūrybinė
ugnis tegali pagimdinti tikrai idė-
jinį lėkšumą".

Tas pats kritikas "Literatūroj
ir Mene" maždaug tokį patį vaiz-
dą piešia net ir literatūros kri-
tikos srityje. Esą, "mūsų spau-
doje dar yra gana daug bendrų
samprotavimų apie literatūrą, iš
straipsnio į straipsnį, iš recen-
zijos į recenziją keliauja šablo-
niškos, nieko nepasakančios min-
tytys", o juk reikia, "kad kritikai
būtų didelės literatūrinės eru-
dijos ir plataus akiračio žmo-
nės" (bet akiraty nustato parti-
ja).

Toliau nurodo, kad "dauguma
draugų, dirbančių aukštosiose
mokyklose ir mokslo įstaigose
arba šiaip rengiančių stambes-
nius mokslo darbus, pastaraisi-
ais metais pastebimai atitolo
nuo naujų knygų recenzavimo,
mažai rašo ndienės tarybinės
literatūros temomis.

O dailininkų sąjungos atsakin-
gasis sekretorius K. Bogdanas
Vilniaus miesto partiečių aktyvo
susirinkime nurodė, kad "kai ku-
rie dailininkai pasiduoda neti-
kusioms nuotakoms, atmeta bet
kokius įsipareigojimus visuome-
nei. Kai kurių Valstybinės kon-
servatorijos studentų ir dėsty-

tojų tarpe vis dar neišgyvendin-
tos miesčioniškumo nuotakos".
Reporteriai iš vieno kompar-
tijos aktyvo susirinkimo prane-
ša, kad teatro atstovai tenai vi-
siškai neprabilo, o juk "akade-
miniame operos ir baletu teatre
vis dar vyrauja senovė
vaizduojantys kūriniai".
Net gi Vilniaus rusiškasis dra-
mos teatras, esą, "vis dar rodo
kai kuriuos nebrandžius, blogą
skonį ugdančius scenos dalykus".

Vyt. Venckus "Literatūroj ir
Mene" (vas. 11 d.) ima į nagą
kompozitorius, kodėl jų operų
temos klimpstančios istorijoje,
neinančios į dabartį. Račino
"Martytė" ir Klovos "Duktė" pa-
rašytos jau dabartinėmis temo-
mis, bet nepatenkinamai, nes so-
cialistiniams herojams" vaiz-
duoti naudojama peraug lyrikos...
O repertuare dabar esą: Karnavi-
čiaus "Gražina", Klovos "Pi-
lėnai", Indros baletas "Audro-
nė", be to dar M. Petrausko
"Eglė" (šalia to Grušo drama
"Herkus Mantas"), o čia R. Žy-
gaitis baigęs operą "Konradas
Valendrodas", Klova - "Žal-
girė"... Vienas Gorbulskis esą,
gelbsti padėję su "Franku Kruku"
(neva komiška opera) ir operete
"Meilė ir skarda" (apie inžinie-
rių, vagiantį medžiagas, viena
iš labiausiai "degančių" šiuolaik-
nių temų).

MENININKŲ SUKAKTYS

Vasario 11 d. suėjo 60 met.
amžiaus skulptoriui Juozui Mi-
kėnui. Vasario 10 d. suėjo 50
metų amžiaus dailininkui (deko-
ratoriui) Juozui Surkevičiui.

PRANEŠĖ LIETUVOJ APIE SIDZIKAUSKO LANKYMĄSI ARGENTINOJ

Vasario 10 d. "Tiesa" įsidėjo
laiską iš Argentinos, kuriame
pranešama, kad "misių, kurių
metu įvairių religijų misio-
nierių rūstino savo sektų bai-
lius prieš bujojančią socialistinę
sistemą, atvažiavo iš Šiaurės
Amerikos pragariško "rojaus"
Vaclovas Sidzikauskas". Jis at-
sivežęs kažkokius "partizanus",
kurie žadėjo atkurti Lietuvą
krauju ir šautuvu, o V. Sidzi-
kauskas sakęs, kad Lietuva tu-
rinti būti tokia, kokia buvusi.
Publika nelabai pritarusi, bet
supratusi, kad V. Sidzikauskas
esąs "gudrus kvailys", nestvir-
tinąs, jog Amerika Lietuvą išva-
duosianti ir Sidzikauskui atidu-
osianti...

Kitaip parašytas pranešimas
nebūtų galėjęs pasirodyti Lietu-
voje viešai, net per "Tiesą", bet
kai pripažinti apie kvailius, ku-
rie vis dėlto gudrus, ir apie
"misiąs", kuriose įvairių re-
ligijų "misionierių" vienu metu
kalba prieš "socializmą", Lietu-
voje bus daug kam aišku, kad
tie "buržuaziniai nacionalistai"
vis dar gyvi ir nenurimsta.

LNA

Inž. Zenonas Rekašius, Vilties draugijos valdybos sekretorius, Purdue universitete apgynė dizertaciją iš elektronikos srities ir gavo filosofijos daktaro laipsnį.

Z. V. REKAŠIUS -- ELEKTRONIKOS DAKTARAS

Labai dažnai pakalbame,
kad jei mums pasisektų,
daugiau savo žmonių įves-
dinti į visas šio krašto svar-
bias ūkinio, kultūrinio, po-
litikos ir mokslo gyvenimo
sritis, mes daug daugiau
gero padarytume ir savo
kraštui. Ir taip kalbėdami
gerai nujaučiame, kad tai
atsitiks tik tada, kada tu-
rėsime toms sritims gerai

TRUMPAI IŠ VISUR

* VAKARŲ VOKIETIJA, po
ilgesnio užs. reik. min. Bren-
tano pasitarimo su prez. Ken-
nedžiu, pareiškė padėsianti Jung-
tinėms Valstybėms išspręsti do-
lerio deficitą tarptautinės pre-
kybos balanse, grąžindama 587
mil. dolerių iš 787 mil. dol.
sumos, gautos pagal Marshallio
planą, ir užpildydama amerikinių
ginklų. Bendra to pagalbos plano
suma sieks 1 bil. dolerių, o
antru bilijonu dolerių vokiečiai
pažadėjo paremti ūkiškai at-
silikusius kraštus, JAV vyriausy-
bė iš savo pusės pabrėžė įsi-
pareigojimus remti Vokietijos
suvienijimą gyventojų apsispre-
ndimo pagrindu ir ginti Vakarų
Berlyno laisvę. Šis susitarimas
laikomas pirmuoju prez. Kenne-
džio diplomatinio laimėjimu
tarptautinėje politikoje.

* KUBOJE paskubomis stato-
ma slapta laivyno bazė šalia
vieno svarbiųjų pietinės Kubos
miestų Cienfuegos. Statybai va-
dovauja rusų technikai.

* VOKIETIJOS sovietinė zona,
kaip apskaičiuojama, nuo 1945
metų prarado tris ketvirtis mi-
lijono jaunuolių, išbėgusių į
Vakarų. Vien praeitais metais
daugiau kaip 100,000 jaunuolių
iki 25 metų amžiaus pabėgo į
Vak. Vokietiją.

KAIRĖJE: Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo (1918 m. va-
sario 16 d.) akto signataras prof.
Mykolas Biržiška, 79 metų am-
žiaus, dabar gyvenąs Los An-
geles, Calif., tvarko atsiminimus.

L. Briedžio nuotrauka

pasiruošusių žmonių.
Reikia pasidžiaugti, kad
to amžiaus mūsų jaunimas,
kuris čia atkeliavo tik gim-
nazijas baigęs Lietuvoje ar
Vokietijoje, ir čia tuoj grie-
bėsi aukštojo mokslo, šian-
dien nemažą dalį iš jų jau
matome universitetų profe-
soriais, atsakingais įmonių
pareigūnais, naujų tyrimų
vadovais. Ir tokių skaičius
kasmet didėja. Tuo pačiu
didėja ir lietuvių svoris vi-
sose šio krašto gyvenimo
srityse.

Štai neperseniausiai ir
vienas iš mūsų bendradar-
bių, Vilties Draugijos sek-
retorius, Zenonas Vytau-
tas Rekašius Purdue uni-
versitete apgynė elektro-
technikos srityje dizertaci-
ją ir gavo filosofijos dak-
taro laipsnį. Ta proga jam pa-
teikėme keletą klausimų.

— Pirmiausia norėtume
šiek tiek biografinių žinių?

— Savo biografiją pasa-
koti sunku. Bijai, žmogus,
kad nesulaužytum lietuviš-
kų tradicijų ir permažai sa-
ve teišgirtum. Taigi trumpai
— gimiau 1928 metais
sausio 1 d. Panevėžyje, Jur-
gio ir Onos Rekašių šeimoje.
Tai beveik ir visa bio-
grafija.

— Kada pradėjote moks-
lus ir kokias mokyklas lan-
kėte?

— Seniai. Skaityt išmo-
kau Panevėžyje, rašyt Ma-
žeikiuose, skaičiuot Vokietij-
oje. 1954 metais Detroite
Wayne universitete gavau
"senbernio laipsnį" (Bach-
lor's degree), kurį praėjusi-
ais metais ir vėl praradau.
Po poros metų ten pat ga-
vau "magistrą". Po to Pur-
due universiteto vėl buvau
užgulus ant knygų.

— Kokioje srityje speci-
alizavotės?

— Elektrotechnikoje. Pra-
džioje dirbau su elektroni-
niais "smegenimis", vėliau
nusprenžiau, kad jie gud-
resni už manusius — per-

ėjau į automatinės kontro-
lės įrengimus.

— Kokias problemas
sprendžiate dizertacijoje?

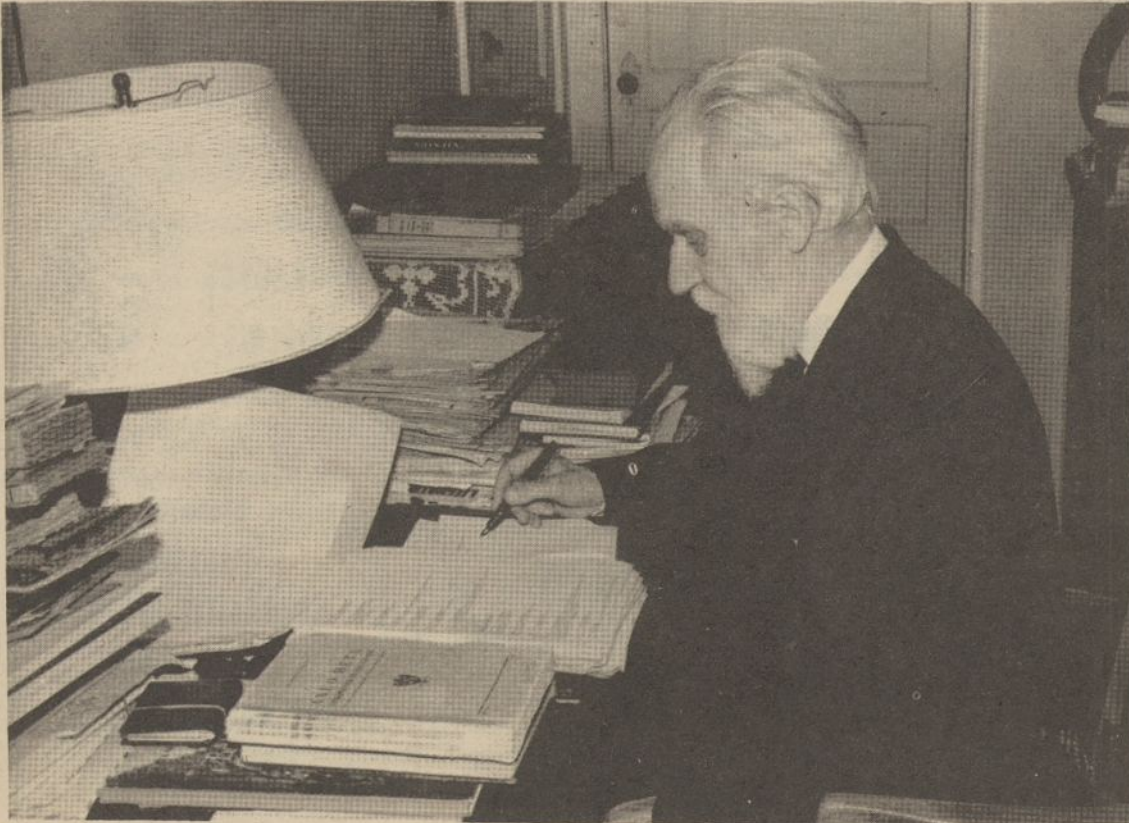
— Dizertacija vadinasi
"Stability Analysis of Non-
linear Control Systems by
the Second Method of Liap-
unov". Pavadinimas nedaug
ką tepasako. Pabandysiu
paaikšinti pavyzdžiais, nors
nežinau ar pavyks. Šiame
"sputnikų" amžiuje dažnai
pasitaiko, kad paleista į erd-
ves viena raketa (stabili)
klauso įsakymų ir skrenda
ten, kur jai liepiama skris-
ti, o kita (nestabili) tampa
nebesuvaldoma ir tenka ją
sunaikinti. Prieš maždaug
70 metų rusų matematikas
A. M. Liapunov įrodė, kaip
galima matematiškai šią
stabilumo problemą išspręsti.
Visa bėda, kad daugumoje
atvejų nėra žinoma, kaip
ši metodą pritaikyti, t. y.,
kaip surasti šias Liapunovo
funkcijas. Mano tikslas bu-
vo užpildyti šią spragą kai
kurios automatinės kont-
rolės sistemoms.

— Ką veikiate šiuo metu?

— Profesiniai — praeitą
rudenį pradėjau profesori-
auti Purdue universitete.
Dėstau pora automatinės
kontrolės kursų, likusį lai-
ką bandau kiek daugiau iš
tos pačios srities parašyti.

Z. V. Rekašius į keliamus
klausimus labai kukliai ir
trumpai teatsakė. Mat, kaip
jis nekartą yra sakęs, pir-
ma reikia gerai padirbėti ir
ši tą naują padaryti, o tik
paskiau kalbėti. Ir mes ti-
kimės, nes davinį pilnai už-
tenka, kad iš jo modernių
elektronikos darbų dar ne
kartą galėsime geromis ži-
niomis pasidžiaugti. Ypač
dar ir tai, kad jis yra akty-
vus ne vien moksliniam dar-
be, bet ir lietuviškam judė-
jime. Jis aktyvus Tautinė
Sąjungoj, Santarėj, Vilties
Draugijoje, o mums svar-
biausia — nuolatinis Dirvos
bendradarbis.

B. G.

Sovietijos prezidentas Brežnevas Gvinėjoje: "Pasakyk, drauge, kur galėčiau sutikti bent kokį negrą?"

Žmogus, kuris išgelbėjo Londoną... (11)

NEIŠSPRENDŽIAMA STATYBŲ TIKSLO MĮSLĖ

Luksemburgiečio pranešimas, kaip jau esame minėję, buvo vokiečių kalba ir labai trumpas. Jame buvo tepasakyta, kad "cigaros formos sviedinys su sparnais" buvęs iššautas 250 kilometrų į Baltijos jūrą.

Tai skambėjo taip fantastiškai, kad "O.P." viršininkas net nenorėjo žinios siųsti į Londoną. Tenai, aiškino jis, tokią žinią palaikytų blogu pokštu, ir tai tik pakenktų Loanos įstaigai. Tačiau "O.P." kažkaip jautė, kad reikalingas gals būti svarbus ir kovojo, iki pagaliau buvo sutikta telegramą pasiųsti. Bet jo viršininkas sutikimą davė tik su sąlyga, kad telegrama būtų siunčiama lėčiausiu skubos laipsniu. Po kelių dienų buvo gautas pakvitavimas ir — Londonas norėjo žinoti, kodėl toks gyvybiškai svarbus pranešimas nebuvo perduotas ko skubiausiai!

Netrukus po to — maždaug 1943 metų rugpjūčio mėnesį — dingio paskutinės abejonės apie naujųjų ginklų egzistenciją: vienas danas, kuris išlėjęs pasivaikščioti Bornholmo saloje, vienoje kopoje aptiko keistą mašiną ir net išdrįso padaryti jos šiklus. Ir šie pagaliau pateko į Londoną. Tai buvo V-1 arba "skraidančios bombos" modelis, kuris greičiausiai buvo iššaukiamas iš oro, kaip pradžioje išradėjas buvo planavęs.

Bet tuo metu, britai dar šio modelio nesiejo su Peenemundes bandymų poligonu, nes buvo tebetikslas, kad teresantios bandomos tik raketos.

SPĖLIOJIMAI PRIE TEMZĖS

Taigi, tuo metu, kai Michelis Hollardas aptiko paslaptį, statybas prie Auffay, britai nežinojo tik tiek, kad vokiečiai bandė ir raketas ir valnuojamas bombas. Reikėjo spėti, kad jos bus panaudotos prieš Angliją, bet nebuvo žinoma, kaip ir iš kur jos bus iššaukiamos. Išskyrus vieną — tik iš dalies sėkmingą — Peenemundes bombardavimą rugpjūčio 17 ir sustiprintus orinius vokiečių pramonės centrų puolimus, tada ir neturėta efektingesnių kontrpriemonių.

Britų karo kabineto ir generalinio štabo viršininkų susirūpinimas dėl naujo nežinomo stip-

rumo "žaišo karo", kuris galėjo niekais paversti visus invazijos planus, augo diena iš dienos. Vidaus reikalų ministeris Morrisonas, kuris buvo atsakingas už priešlėktuvinę apsaugą, jau pradėjo ruošti planus milijonui moterų ir vaikų evakuoti iš Londono.

Todėl galima suprasti, kad Michelio Hollardo pranešimas Londonę padarė didelį įspūdį. Jame buvo pirmoji užuomina, kad gresiantis puolimas, kokios rūšies jis bebūtų, bus vykdomas iš atsparos punktų šiaurinėje Prancūzijoje ir nukreiptas į Londoną.

Michelis skubos keliu gavo nurodymus toliau tęsti savo ieškojimus ir visas jėgas sukoncentruoti į tai, kad sumedžiotų ko daugiau smulkmenų.

Per tą laiką jis, pagalbinant bendradarbiui Pierre Carteron, spėjo apžiūrėti kitas iššovimo rampas, kurių vietas jis sužinojo iš dalies per Roueno darbo įstaigą, iš dalies per darbų prižiūrėtoją Auffay vietovėje. Įrengimai visur buvo panašūs ir visur jų centrą sudarė betoniniai takai, kuriuose Michelio nuomone, slėpėjo paslaptį statybų raktas.

Vienintelis skirtumas visose statybų vietose buvo betoninių takų kryptis. Tačiau, kai jis kompasų matavimus įtraukė į žemėlapi, paaiškėjo, kad visos pieštukų linijos susikirto viename taške. Tas taškas buvo Londonas.

Jo nujautimas, kad užėjęs didelio dalyko pėdsakus, pasitvirtino. Tačiau koks didelis iš tikrųjų tas dalykas turėjo būti, jis dar nenujautė.

Michelis iš "O.P." Lozanoje gavo du konkrečius uždavinius: 1. surasti visus tuo metu egzistavusius panašius įrengimus, ir 2. parūpinti atskiro tokio įrengimo tikslų planą. Bet jam nebuvo duota jokių su antruoju uždaviniu susijusių duomenų: niekas jam tuo metu nepaminėjo galimo ryšio su naujaisiais ginklais, ir jis pats dar nieko apie juos nenujautė.

TANKUS TINKLAS

Pirmiausia jam reikėjo suorganizuoti tikslus tyrimus Kanalo zonoje. Jau rastieji įrengimai

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (47)

VISIŠKAI VIENIŠA, VISIŠKAI VIENIŠA...

Mano Dieve, dar pora minučių, ir atsidarys durys, ir niekas neprieis prie manęs. Kaip jie žvalgosi į laikrodžius; man nereikia laikrodžio; aš matau iš jų veidų, kaip jie pilni lūkesčio, kaip žvalgosi į duris. Mielasis Dieve, padaryk, kad aš miegočiau, kai durys atsivers. Niekas manęs nelanko, niekas nepastato gėlių ant mano stalelio. Mielasis Dieve, taip, galbūt ateis senasis Molnaras iš mūsų namo, arba jo žmona ateis, arba juodu ateis drauge; jie juk kartą čia buvo, ir kai jie mane paklausė, ar aš ką nors žinanti apie Iloną — tai buvo blogiau, negu jie iš viso manęs nebūtų aplankę. Mielasis Dieve, taip, jie man atnešė kiaušinių, vieną kiaušinių, jie nieko nepagalvojo, jokių būdu ne tai, ką aš pagalvoju; ir kiaušinis buvo išvirtas, ir jie būtų mielai žiūrėję, kaip aš kiaušinių valgysiu, bet kiaušinis, mielas Dieve, kiaušinis gulėjo ant stalelio, ir jie vis žvalgėsi į kiaušinių, jie atitraukė jį nuo savo burnų ir būtų džiaugęsi, jei aš kiaušinių būčiau valgysiu; aš jį būčiau ir valgysiu, bet jie pa-

buvo 30 kilometrų atstume nuo pakrantės, ir jis turėjo prileisti, kad ir kiti būtų randami tame pačiame nuotolyje. Toliau jam buvo žinoma, kad į Seine Inférieure ir Pas de Calais departamentus sutraukti dideli darbininkų kiekiai. Taigi, ieškojimų sritis buvo gana tiksliai apribota.

Jis sudarė labai patikimą darbininkų grupę, apėmė juos dviračiais ir kiekvieniui jų nurodė gana aiškų ruožą trisdešimties kilometrų atstume nuo pakrantės. Tačiau netrukus išaiškėjo, kad to radiuso nepakako, ir jis jį atatinamai praplėtė.

Toliau kiekvienas agentas gavo žemėlapi ir tikslų ieškotinių statybų schemos aprašymą. Atradęs tokios statybos vietą, agentas turėjo tik tiksliai pažymėti jos poziciją.

Kartą per savaitę Michelis pervažiudavo visą rajoną, rinkdamas savo agentų pranešimus, kuriuos nedelsdamas išgabendavo į Šveicariją. Palaipsniui ieškojimas buvo išplėstas nuo Valonijos iki Cherburgo. Spalio pabaigoje jau buvo surasta ir žemėlapiuose atžymėta per 100 įrengimų.

"O.P." buvo nustebintas tokio greito laimėjimo, bet Michelis toli gražu dar nebuvo patenkintas. Jis vis dar nebuvo radęs nė mažiausios užuominos apie įrengimų tikslą ir nežinojo, kaip ją surasti.

Visi bandymai ką nors smulkesnio patirti atsimušė lyg į granito sieną. Vokiečių saugumo organai buvo atlikę pavyzdinę darbą. Paslaptis gulėjo už "septynių užraktų", ir nė vienas iš statybųose dirbusių tūkstančių prancūzų neturėjo net menkiausios nuovokos apie statybų tikslą.

Atrodė neišsprendžiama problema. Bet Michelis Hollardas žinojo, kad jis nenurimsiąs, kol tą problemą išspręsias.

(Bus daugiau)

klausė apie Iloną, ir aš negalėjau į kiaušinių pasižiūrėti, vien nuo pažiūrėjimo kiaušinis man būtų įstrigęs gerklėje, net man dar jo nevalgius; ir kai skambutis paskelbė svečių lankymosi pabaigą, abu Molnarai išslinko iš salės, kaip įžeisti vaikai; taip, ir prie durų jie dar kartą atsigrežė ir pažiūrėjo į kiaušinių, ir aš jį paėmiau, ir tada jie akimirka sustojo, ir aš dariau, lyg norėdama jį lupti, ir jie nusisypsojo; o aš verkiau, kai jie išėjo, aš verkiau. Ir kiaušinis išgulėjo stalinėje, ligi sugedo. Mielasis Dieve, aš leidau kiaušiniui sugesti, galvojau, kai Etszebeta atėis, ji turės jį paduoti kalėjimo daktarui, ir tas jį nu-neš Ilonai, bet Erszebeta neatėjo, niekada Erszebeta neatėjo aplankyti, ir ji žino, kad aš esu čia, kad aš guliu ligoninėje, Molnarai jai pasakė, Mielasis Dieve, kaip esu pavargusi; visada esu pavargusi, tartum pavargusi būčiau atėjus į šį pasaulį. Bet kodėl aš negaliu miegoti? Aš norėčiau kietai užmigti, prieš durims atsidarant, negirdėti: mano sūnau, mano dukrele, ir

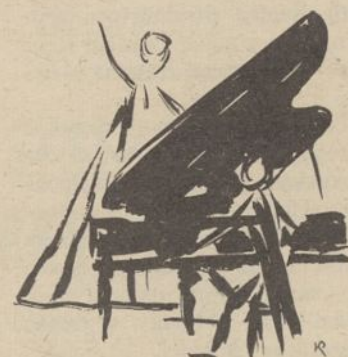
ak, kaip išaugo anūkai! Kas gi nemėgsta savo vaikų? Ir kaip greit bėga gyvenimas: anūkai. Mielasis Dieve, aš negaliu tikėti, kad Bela tebėra gyvas; jis jau seniai būtų turėjęs vaikų, ir tai būtų parašęs arba kitaip davęs žinią iš kur nors. Mielasis Dieve, ir Ilona jau dvidešimt vienerių, galėtų būti išteklėjusi ir turėti vaikų. Ji turėtų dar tik vieną. Mielasis Dieve, tu žinai, kaip buvo, kiekvieną dieną, diena iš dienos: aš pabundu ir nesu-prantu, kodėl pabundu, kai visur dar tamsu ir tylu; ir aš kalbu sau: miegok. Negalvoti, miegoti, sakau sau, bet negaliu užmigti. Vandens čiaupas laša. Aš atsi-keliu ir nebežinau, kodėl atsi-kėliau. Aš stoviu ten, iki vėl išgirstu čiaupą lašant. Vienišas laša čiaupas, visiškai vienišas. Aš užsuku jį ir galvoju, dabar yra tylu, bet laikrodis tiksi. Aš girdžiu jį tikintis. Jis tiksi: visiškai vienišas, visiškai vienišas, visiškai vienišas. Aš sustabdu laikrodį, klausau. Dabar tylu, galvoju aš, atsigulu ir neužmiegu ir nežinau, kodėl negaliu už-migti; nes yra tylu, tylu kaip karste, taip tylu, kad galiu girdėti savo širdies plakimą: visiškai vienišas, visiškai vienišas, visiškai vienišas. Mielasis Dieve, aš negaliu gi sustabdyti savo širdies plakimo, negaliu širdies už-sukti. Noriu ar ne — ji plaka dieną ir naktį visiškai vienišas, diena iš dienos, iki vėl vieną kartą susiguos nuo amžino, beprasmiškos vienišumo. Ir todėl galvoju aš, su vaiku, kuris būtų prie manęs, dėl kurio aš galėčiau būti — niekada nebūčiau taip susirgusi. Mielasis Dieve, atleisk man už tokias mintis. Jei Ilona turėtų vaiką, jau vaiką turėtų ir būtų neištekėjusi, aš negalvočiau gėdingai apie ją. Mielasis Dieve, kaip daugelį žmonių vos neužmuša mintis, kad jų dukters gali turėti vaikų, pavainikių. Gėda! Gėda! Gėda! Mielasis Dieve, kaip medžiokliniai šunys, jie visą laiką persekioja savo dukters. Kaip jie klausinėja: kur tu buvai? Kur eini? Kada grįši? Iš kur grįši? Ir jie skaičiuoja ir perskaičiuoja! Minutės prie autobusų sustojimo vietos, važinavimas tramvajumi, minutės prie durų — būkš-nys: ketvirtis po aštuonių būsi čia! Mielasis dangau, ar jie nepastebi, kaip juos ta melė nužemina? Ar jie nepastebi, kaip žemai jie galvoja apie savo dukters? Ne, jie nepastebi, jie nepastebi. Bet dukters jaučia, tai jeigu jau pačios negalvoja skurdžiai ir pasigailėtina. Kokios mintys ateina galvojant, kai iš tikrųjų turėčiau miegoti, tol miegoti, kol durys atsidarys ir vidun įeis Ilona, ilgas laikas, laukti penktojių metų, iki durys atsidarys. Bet tai kitoks laukimas. Jau greit turės pasigirsti skambutis. Kaip visų akys nukreiptos į duris. Kaip visi klausosi žingsnių. Jau! Skambina: svečių lankymo laikas, svečių lankymo laikas! Durys atsidaro. Aš nenoriu nieko matyti. Aš užmerksiu akis. Daug žingsnių, visur žingsniai!

--Farkaschiene!
Mielasis Dieve, sesuo; jau vėl imti vaistus.
--Farkaschiene.
Mielasis Dieve, jau nebenoritu kartuočių.
--Farkaschiene, ar miegate?
Mielasis Dieve, tegalvoja jie, kad miegu, aš neatmerksiu akių.
--Farkaschiene, pas jus atėjo...
Ji atmerkė akis. Šalia galles-tingosios sesers stovėjo Ilona.
(Bus daugiau)

DIRVA

SKELBIA

1961 METŲ

JAUNŲJŲ TALENTŲ VARŽYBAS

Jaunesniesiems pianistams — ligi 17 metų amžiaus.

Vyresniesiems pianistams — ligi 28 metų amžiaus.

Dainininkams — ligi 28 metų amžiaus.

Varžybos įvyks balandžio 29 d., Clevelande. Į varžybas turi būti užsiregistruota iki 1961 m. kovo 31 d. Užsiregistruojant reikia atsiųsti atvirutės dydžio savo nuotrauką, pranešti kur mokosi ir kiek turi metų. Visų trijų grupių dalyviams skiriamos pirmosios ir antrosios premijos. Pirmoji premija \$200.00, antroji — \$100.00. Jei kurioje grupėje užsiregistruoja tik du dalyviai, skiriama tik viena premija.

Jaunesniesiems pianistams varžybose privaloma ši programa: 1. Viena dviejų balsų Bacho Invencija pasirinktinai, 2. Haydn, Mozart arba Beethoven Sonatos viena dalis ir 3. Trumpesnis Chopin, Shumann arba Schubert veikalas. Bendras skambinimo laikas neilgesnis kaip 12 minučių.

Vyresniesiems pianistams privaloma programa: 1. Bacho preludės ir fuga pasirinktinai iš Bach Well Tempered Clavichord 1 dalies, 2. Beethoven, Mozart arba Schubert sonatos viena dalis pasirinktinai, 3. Chopin, Brahms, Debussy arba Ravel vienas dalykas ir 4. Vienas lietuvių kompozitorių kūriny. Bendras skambinimo laikas neilgesnis, kaip 20 minučių.

Užsiregistravus didesniai pianistų skaičiui konkurso komisija turi teisę įvykdyti prieškonkursines varžybas.

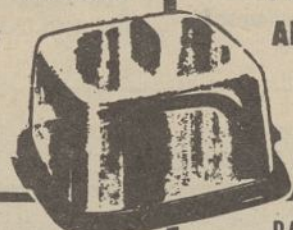
Dainininkams privaloma varžybų programa: paruošiami dainavimui trys kūriniai. Vienas iš jų turi būti lietuvių kompozitorių kūriny. Du kūriniai turi būti dainuojami lietuvių kalba.

Visiems konkurso dalyviams, atvykusiems į varžybas, rengėjai parūpina nakvynes ir pragyvenimą lietuvių šeimose.

dovanos ★ taupytojams ★

SAUSIO IR VASARIO
MENESIAIS

PADEJUS \$500.00
AR DAUGIAU

KAS DU MEN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4%

mokame už
ligalaites
taupmenas!

DARBO VALANDOS:

plrm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, ved. j. a.

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio
Ofiso telef.: MAin 1-1773
Rezidencija: OL 7-2521

Turėdami reikalų prašom į mane kreiptis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendų už
visas taupymo sąs-
kaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS

and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

VISAIS APDRAUDOS

REIKALAI,

kaip automašinių, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę

PAULINA

MOZURAITIS-BENNETT

NI 2-4450

642 Meadow Lane Dr.

Cleveland 24

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIŠ, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Baly Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Kol užsimojimas dar neįvykdytas

Žinia apie naujojo Brazilijos prezidento užsimojimą gerinti Brazilijos santykius su Maskva ir tuo tikslu, tarp ko kita, atšaukti ir Pabaltijo valstybių pasiuntinybių pripažinimą pasirodė tik viename kitame laikraštyje. Bet ji vistiek tikra: toks prezidento užsimojimas yra. Tačiau jis iškilo beveik užgavėnių karnavalo išvakarėse, todėl formalus jo įvykdymas gali kiek ir užtrukti. Tai duoda kiek laiko bandymams įtikinti, kad užsimojimas būtų persvarstytas.

Ir šiuo, kaip ir anksčiau Vatikano atveju, Lietuvos intereso gynimo sąjūdis gali būti naudingesnis būdamas daugiatis, o ne centralizuotas. Laiškai ir telegramos Brazilijos prezidentui ar užsienių reikalų ministeriui turėtų plaukti ne vien iš "vyriausios politinės lietuvių vadovybės", kurios tikra to žodžio prasme nei neturime, ir ne vien iš "vadovaujančių veiksmų", o iš visos lietuvių bendruomenės, tai yra, ir iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės padalinių, ir iš visokių kitokių organizacijų, ir net iš paskirų asmenų. Aišku, tie atsikreipimai negali ir neturi būti griežtai uniformiški, pakanka, kad tik jų prasmė būtų nukreipta į tą patį tikslą. Iš jų ar kitų "vadovaujančių veiksmų" pageidaujami tik orientaciniai pavyzdžiai.

Vieną iš tokių pavyzdžių čia perduodame. Tai Lietuvos Nepriklausomybės Tautos Brazilijos prezidentui išsiųsto (portugalų kalba) laiško turinys:

"Anot spaudoje paskelbto pranešimo, naujoji Jungtinių Brazilijos Valstybių administracija ketinanti nutraukti Lietuvos, Latvijos ir Estijos pasiuntinybių diplomatinę pripažinimą.

Nepaisant didelių abejojimų to pranešimo teisingumu, žinia sukelė didelį susirūpinimą lietuviuose ir, manome latviuose bei estuose visame pasaulyje.

Šio šimtmečio istorijos paradoksas yra tai, kad, kada toks daugumas Azijos ir Afrikos tautų iškyla iš kolonijinės būklės bei svetimų valdžios kaip suverenios nepriklausomos valstybės, tuo pačiu metu kai kurios tautos Europoje, buvusios nepriklausomos, net ir tokios, kaip Lietuva, kurios turi ilgą amžių suverenumo tradiciją, tampa smurtu atimtos nepriklausomybės, patenka svetimų valdžion ir tampa nužemintos būklės, kuri atrodo visiškai tolygi su kolonijine būkle.

Daugumas Vakarų demokratijų, jų tarpe ir Jungtinės Brazilijos Valstybės, atsisakė įteisinti tokią skriaudą, Sovietų Sąjungos padarytą Baltijos respublikoms, ir reikšdamas teisinių bei moralinių pasmerkimų akivaizdžios sovietinės agresijos sukurtai padėčiai, palaikė trijų Baltijos respublikų pasiuntinybių ir jų pilietybių pripažinimą, kaip ir prieš sovietinę agresiją. Tokio pripažinimo nutraukimas atrodytų lyg nusilenkimas neteisei.

Mums atrodo neįtikėtina, kad demokratinė didžioji laisvės mylinčioji tautos vyriausybė galėtų padaryti koki nors mostą, kuris galėtų būti aiškinamas kaip palankus mostas didelės valstybės imperialistinei ar kolonijinei ekspansijai, ir priešingas civilizuotų bei taiką mylinčių tautų laisvei, kurių vienintelė yra yra ta, kad jos nėra pakankamai stiprios atremti milžino kaimyno ekspansijos užsimojimams.

Prašom, Pone Prezidente, pasakyti mums, kad pradžioje minėtoji spaudos žinia buvo neteisinga".

Telegramas ir laiškus reikia adresuoti Janio Quadros — Brazilijos prezidentui arba Dr. Afonso de Mello Franco — Brazilijos užsienio reikalų ministeriui.

AR OPERACIJA TIKRAI NEBEIŠVENGIAMA?

Iš J. Bačiūno pasisakymo apie Vasario 16 Gimnaziją, kuriuos perskaičiau su dideliu susidomėjimu, priėjau išvados, kad jis mano, jog Gimnazijai operacija yra būtina ir neatidėliotina. Nors gerb. J. Bačiūnas pradžioje savo straipsnio lyg ir mano, kad Gimnazija gal gali gyvuoti, bet po pasiskalbėjimo su vyskupu V. Brizgijū, prieina tos pačios išvados, kad be operacijos nebus galima apsiginti.

Mano supratimu, teisingiausias išsireiškimas P. Zundė Dirvos Nr. 14, kad karvės į ožką keisti neapsimoka. Jo pasisakymą aš dar nuo savęs norėčiau papildyti, būtent, ožka ir mažiau suėda, bet ir pieno duoda nepalyginamai mažiau. Nemanau, kad bendrabutis, kad ir su pavyzdiniais lituanis-

tiniais kursais, bent iš dalies galėtų atstoti dabartinę, nors ir silpną, mokslo ir kitais atžvilgiais, stovinčią Vasario 16 d. Gimnaziją.

P. J. Bačiūnas mini, kad Vysk. Brizgys jau 1949 ir 1952 metais tą patį klausimą kėlė ir jau tada siūlė operaciją daryti. Bet jei ligonis be operacijos išgyveno 10 metų ir dabar dar nėra galutinai nusilpęs, išeina, kad diagnozė nebuvo gerai nustatyta. Ar šiandien operacija jau būtina? Turbūt dar reikėtų daug ir gerai pasvarstyti, ir svarstyti, gal visai iš kito taško.

Visi gerai žinome, kad gimnazijos išlaikymas daug kainuoja. Ypač tą žino Amerikos lietuviai, be kurių aukų Gimnazija negalėtų išsilaikyti. Jaigu jai išlaikyti metams reikalinga apie 50,000 --60,000 \$, tai per 10 metų gimnazija jau bus kainavusi 500,000 --600,000 \$. Tai tik išlaikymas, o kur namo pirkimas, ir kitos turėtos vienkartinės išlaidos? Aš manau, kad viską susumavus, gautųsi beveik visai apvali suma. Gražus kapitalas investuotas, ar ne tiesa? O kokią % jis neša?

Ar neverta dabar, dešimties metų perspektyvoj, pažūrėti,

Homine historiarum ignari semper sunt pueri.

Žmonės, kurie istorijos nepažįsta, visada lieka vaikai. "Ausra", 1883 m., Nr. 1.

Susivienijimo Lietuvių Laisvamanų 1907 m. Chicagoje išleistoje knygelėje "Tikri ir netikri šventieji", nežinomas man autorius keičia abejonių dėl mano Globėjo Stanislovo šventumo ir stato klausimą: -- "Kas-žin ar gražu būtų pasekti pavyzdį tokio šventjo?"

Tuose "Paveikslėliuose iš gyvenimo kankintinių ir kankintojų" rašoma (21-22 psl.): -- "Tą šventąjį pirmąsyk į Lietuvą iš Lenkijos parkraustė išgama Lietuvos, o Lenkų karalius, Jagėla, ir jam ant garbės pastatydino bažnyčią Vilniuje ant griuvėsių dievnamio Perkūno. Ten apžvelgiamos tos priežastys, dėl kurių Lenkijos karalius Boleslovas Narsusis taip trūžo ant Krokuvos vyskupo Stanislovo Ščepanovskio, jog pagaliau, visiems Stanislovams ir Stasiam atmintina data -- 1079 m. gegužės 8 dieną -- išiveržęs bažnyčion pats "užmušo vyskupą ant laiptų altoriaus".

Jau vien man per krikštą suteikto vardo orumas neleidžia čia kartoti tų iškeltų abejonių dėl mano Globėjo, arba kaip toje knygelėje parašyta, "švento Stanislovo nežidromo šventumo". Patys įvykiai taip pat iš labai tolimos praeities, beveik prieš 900 metų. Kasgi begalėtų juos patikrinti? O gal, iš viso, tai tik susivienijusių laisvamanų ir visokių "šliuotarių" šmeižtai, juodinimas bepastangos vienybę ardyti visų šventųjų ir lietuvių istorikų tarpe.

Tie laisvamanai, juk ir karalių Jogailą pavadino išgama Lietuvos, o jis vis dėlto padėjo Vytautui Eglijos girtoje suplikti kryžiuočius ir išgelbėti žemaičius, nepasiduodamas jokiems vokiečių bauginimams ar įvairių to meto Europos valstybių kuniškaiščių ir imperatorių atkalbinėjimams bei tarpininkavimams

kiek iš gimnaziją baigusčių išėjo aukštąjį mokslą ir kiek padaugėjo lietuvių visuomeninių, politinių, ar šiaip savose profesijose išsidrusių, bet nuo lietuvių bėsenų, lietuvių inteligentų? Jaigu iš jų tarpo bent 10 tokių rasiame, tai labai gerai, kad prieš 10 metų operacija nebuvo padaryta, o imtasi ligonį gydyti vaistų pagalba.

Bet jeigu iš baigusčių 16 Vasario gimnaziją neatsiras nei dešimties lietuvių pilna to žodžio prasme, jei į ją mokslinai stojo mokyti tik todėl kad ten buvo preinamesnės sąlygos ar kitais kuriais nors sumetimais, o mokslo baigė ne tik jį, bet lietuvių pamiršo ir nuėjo pas svetimuosius, tai vysk. Brizgijū prieš 10 metų nustatyta diagnozė buvo tikra ir operaciją jau tada reikėjo daryti.

Pritariu P. Zundės nuomonei, kad aukų Gimnazijos išlaikymui atsirast, tik reikalinga daugiau organizuotumo jas teikiant. Šiuo klausimu gal daugiau turėtų susirūpinti Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Pav. kad ir renkamą metinį narių solidarumo mokestį, kiekvienam priminti ir paprašyti prisidėti prie Vasario 16 Gimnazijos išlaikymo. Gal Bendruomenė būtų kompetentinga ir tinkama mokytojų parūpinti, kad ir vykstantiems iš šio krašto mokytojams apmokėtų kelionės išlaidas ar kitaip paremtų.

J. Jaškauskas
Dayton

APSIRIKO

Net tris kartus. "Draugo" Nr. 9, korespondentas rašė, ne apie P. Rinkevičių, bet apie Karvelį, tai ir minėjo tik Karvelio pavardę. Kai bus rašoma apie Rinkevičių, tai tikriausiai minės tik Rinkevičių.

Antras apsirikimas, tai ne J. Rinkevičiaus -- J. Karvelio, bet buvo J. Karvelio -- J. Rinkevičiaus Prekybos Namai.

Labai atsiprašau redakciją ir skaitytojus už laiko gaišinimą.

J. Karvelis,
Chicago

Ugnis ir pelenai

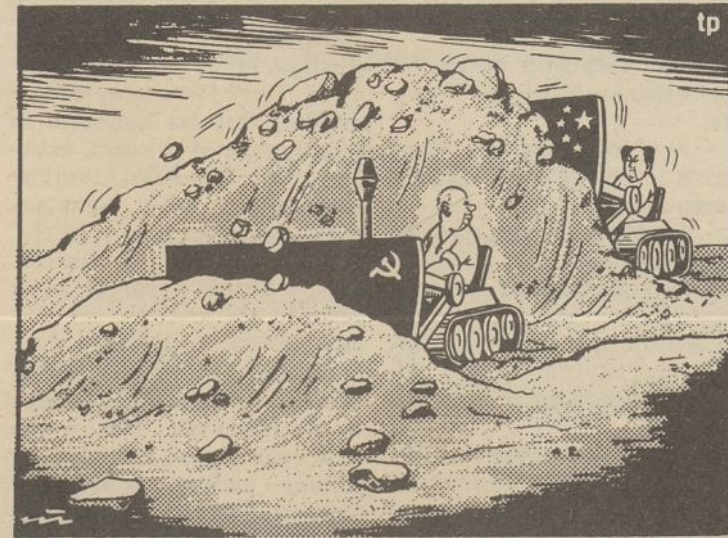
STASYS ŽYMANČAS

sulaikyti nuo dalyvavimo Vytauto žygyje.

PRAEITIES KLAIIDOS KERŠIJA

1940 m. birželio mėnesio įvykiai tokiais tolimai praeičiai nepriklauso. Daugelis mūsų tuos įvykius asmeniškai pergyvenome, buvome akivaizdžiai įsutebetojais ir liudininkais. Atrodytų, būtų dar per anksti kelti į šventuosius kelti kai kuriuos tų įvykių tiesioginius dalyvius, kaip tai siūlytų J. Jakštas savo laiške Dirvai 1961. II. 10, nors jų likimas tikrai buvo tragiškas.

Nėra tam ir jokio reikalo. Daug teisingiau būtų sakyti, kad šiandien visa Lietuva yra viena vienišas šventoji kankinė. O dirbtinis naujų kankinių ar šventųjų fabrikavimas, dėl kurių nevienam galėtų kilti abejonių, ar verta "pasekti jų šventumo pavyzdį",

Chruščiovas ir Mao: "Mes palaidsime kapitalizmą..."

galėtų reikšti jei ne nusikaltimą istorinei tiesai, tai, mažiausiai, prasišalimą suistorinetytikrove ir visai nereikalingą jos gražinimą. Metodas labai neistoriškas.

Ragindami lietuvius pažinti savo tautos istoriją, aušrininkai stipriai prisidėjo prie jų tautinio sąmoninimo. Tačiau, kaip "I. Laisvę" paskelbtame straipsnyje "Heriojiškieji momentai Lietuvos istorijoje" teisingai pastebėjo prof. Zenonas Ivinskis: -- "Šiandien nebeužtenka savo istoriją gerai pažinti. Reikia jau kažko daugiau". Mat, jo nuomone, "per paskutinius keliasdešimt metų eilė Europos nacių, kurių istorijos tyrinėtojai savo tautos tiek daug istorijos veikalų prirašė, buvo ar dar ir tebėra nuėjusios klystkeliais".

Taiigi, vien istorijos tyrinėjimas ir istorijos veikalų rašymas čia daug nepagelbėjo. Visoklems klystkeliams išvengti neužtenka savo tautos istoriją gerai pažinti. Dar labiau reikalinga iš tos praeities nuolatos mokytis, kad galėtume iš jos semtis ugnies, o ne pelenų, kaip aiškino žymus prancūzų socialistas Jean Jaures. "We cannot escape history", sakė Abraomas Lincolnas. O vienas vokiečių istorikas neseniai rado reikalingą priminti vokiečiams seną imperinės Vokietijos kancelerio Bismarcko teigimą, kad "vitos politinės klaidos anksčiau, ar vėliau atsikėrįs ir kad pati istorija veikia dar tiksliau, kaip vyriausieji Prūsijos atsikaitomybės rūmai". To geležinio kancelerio būta gudraus.

KAIP PIRŠTU Į AKI

Knyga "Lietuva tironų pančiūose", kurią 1947 m. Clevelande išleido Lietuvai Vaduoti Sąjunga, nėra istorinis mokslo veikalas tiksliaja to žodžio prasme. Bet, deja, mūsų pačių gėdai, tai beveik viskas, ką turime 1940-41 m. Lietuvos okupacijos ir laisvės kovų svarbiems įvykiams nušviesti.

Kaip leidėjas pratartyje skaitytojui mudo, ši svarbi ir dartiniai momentai pritaikinta knyga "pagrįsta autentiškais dokumentais... Joje surinkti faktai, padės apginti lietuvių tautos nuostatą dėl Lietuvos ateities... Šiandien jau ir lėto galvojimo žmonėms yra aišku, kad bolševikai nori už Amerikos pinigų musikalti ginklų, kad paskui tuos ginklus galėtų panaudoti prieš pačią Ameriką..."

J. Jakštas savo laiške Dirvos

redakcijai, "Atsargiau su praeities faktais", ne tik ginčija toje knygoje surinktų faktų tikrumą, kiek jie liečia A. Merkį, bet net patį tų faktų priminimą įžūliai vadina "paskutinio laisvos Lietuvos augščiausio pareigūno" atminimo juodinimu. Pataikė, iš tikrųjų kaip pirštu į dangų.

Visų pirma, paskutinis laisvos Lietuvos aukščiausias pareigūnas buvo ne A. Merkys, o Respublikos Prezidentas A. Smetona. Kai A. Merkys, J. Jakšto žodžiais tariant, "ėjęs prezidento pareigas", tai laisvos Lietuvos jau nebebuvo. Lietuva buvo okupuota ir jos aukščiausias pareigūnas buvo komisaras Dekanazovas pati Merkio vyriausybė buvo atsistatydinusi dar prieš sovietų įsiveržimą. "Lietuva tironų pančiūose" knygos autoriai teisingai aiškina, kad toji vyriausybė, "atsiskyrus nuo Prezidento ir nebeturėdama jo patikėjimo, turėjo tik faktišką

reiškimą dabar beaiškindamas pateikė net du iš esmės visiškai skirtingus aiškinimus: pridengto perspėjimo ir "pium desiderium", nuolankaus pageidavimo ar troškimo, kurio tikrumu net pats A. Merkys abejojęs. Pridengtas perspėjimas būtų visai tvarkoje, bet pats J. Jakštas dėl to nėra tikras. Tik taip spėlioja, sako, tai būtų tik "greičiau pridengtas perspėjimas". O "pium desiderium", arba pareiškimas pageidavimo, vilties ar troškimo, kurio tikrumu pats pareiškėjas abejojo, jau būtų žymiai blogiau už ramlinimą. Tai būtų jau sąmoningas lietuvių tautos klaidinimas.

Esą, A. Merkys tada jau buvo supratęs, kad "laisvos Lietuvos dienos baigiasi (I) ir pats ieškojo laisvės svetur. Deja, nepavyko..." Netiesa, pavyko! A. Merkys sėkmingai perėjo Lietuvos Vokietijos sieną Palangoje ir pasiekė Nimerzatę, bet grįžo atgal... Antras mėginimas, lėktuvu iš Rygos, tikrai nepavyko.

Labai galima, bet 1940 m. birželio 16 d. laisvos Lietuvos dienos jau buvo pasibaigusios, o nevien dar baigėsi, kaip, anot J. Jakšto, A. Merkys galvojęs. Teisybė sakant, A. Merkiui tai jau po pirmojo pasiskalbėjimo su Molotovu Kremliuje 1940 m. birželio 7 d. turėjo būti visiškai aišku. O vienok dar sekančią dieną birželio 8-tą, jis pranešė Kaunui, jog "tuo tarpu dar nieko blogo nesimato" (I). Lietuvos įgalios ministeris Maskvoje Dr. L. Natkus jau mėnesiais anksčiau Kauną įspėjęs, jog Stalinas ketina pasekti Katrynos II pėdomis.

KURIE NEGALI ATSIMINTI PRAEITIES

Tokia yra to laikotarpio labai liūdna istorinė tikrovė, kurios J. Jakštas, atrodo, nenori matyti. Tos tikrovės priminimas nereikškia noro ką nors "juodinti". Šitoks nuolatinis įtarinėjimas vestų prie istorinės tiesos naikino ir jos pažinimo slopinimo. Visiems žinoma, kaip dar "Aušra" mus mokė, kad žmonės, kurie istorijos nepažįsta, visada lieka vaikai. Iš to amžiaus, rodos, jau seniai turėjome išaugti.

Panašių tragedijų išgyveno ne vien Lietuva, bet visa Rytų Europa. Tų tragiškų įvykių gvildeinimas padeda atskleisti ir geriau perprasti begalo suktus ir klaidingus sovietinių komunistų metodus ir visą jų perdėm apgaudiną ir spąstingą derybų ir pastarimų techniką, ką rodė paties A. Merkio pavėjuotas patyrimas Kremliuje. Šiuo atžvilgiu, pavyzdžiui, lenkų istorikui W. Pobog-Malinowskio praėjusiais metais Londone išleistas naujosios Lenkijos politinės istorijos -- "Najnowsza Historia Polityczna Polski" -- trečias tomas, kuris apima 1939-45 metų laikotarpį, yra dar labiau atveriantis ir pamokantis. J. A. V. Kongresas galvojęs net apie specialios tam reikalui skirtos Laisvės Akademijos įsteigimą -- tarptautinio komunizmo veikimo metodomis tirti ir juos geriau pažinti.

Ne tų skaudžių tragedijų nutylėjimas dirbtinai dailinimas, arba pagal savo šių dienų "pium desiderium" istorinių faktų iškreipinėjimas, bet priešingai, tik blaivus ir be baimės žvilgsnis į juos, išsamus nagrinėjimas visų jų priežasčių, kurios praeityje prie jų privėdė, padės išvengti jų pakartojimo ateityje. Neveltui Amerikos poetas ir filosofas George Santayana mus visus įspėja, kad tie kurie "negali praeities atminti, yra pasmerkti ją kartoti".

Kas Dirvos neskaito -- daug nustoja!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

MES KULTŪRIŠKAI NESMUNKAME, BET KYLAME

E. ČEKIENĖ

Jei netikit, paklauskite mano žmonos... Mano vaikai bus pirmojo vietoje amerikiečiai... Suraukšlėjusios rankos ieško žibinto...

Iš LF bičiulių diskusijų

Mes kultūriškai nesmunkame, bet kylame, užakcentavo P. NAUJOKAITIS. Lietuvių Fronto Bičiulių diskusijose, kurios įvyko vasario 11 d., Baltų Laisvės namuose, New Yorke, Tema: Tremties 15 metų laimėjimai ir jų vedamosios idėjos.

Jis, referuodamas, kiek ir kuriose srityse esame per tą laiką pasiekę, ilgiasiai sustojo prie literatūros, kuri, jo nuomone, mūsų kultūriname gyvenime užima centrinę vietą idėjomis, turiniu ir yra lietuviškiausia, ne taip, kaip menas, kuris krypdamas modernizmo keliu, tolsta nuo lietuviškumo.

--Mūsų kūryba tremtyje rodo, kad esame labai stiprūs, gyvi. Palyginus tremty sukurto romanus su nepriklausomojo Lietuvos buvusius pripažintus vertingais, čia yra daug geresni, daug toliau pažengę, nežinūrin, kad kūrybos sąlygos labai nepalankios. Per 15-ka metų išleista per 300 naujų veikalų, o galėtų būti dar daugiau. Rašytojai skuria, tik leidėjai mažėja ir skaitytiniai, --i rodinėjo Naujokaitis.

Tremtyje vyrauja romanas, po jo eina lyrika, o dramų talentų lietuvių visais laikais maža turėjome. Pasakotojų viršūnėse stovė J. Jankus, V. Ramonas, M. Katiliškis ir P. Andriūšis, kuris vertas ypatingo dėmesio, nes Lietuvos buvo tik humoristas, o šandie didelis, subrendęs talentas. Lyrikos viršūnėse H. Radauskas, K. Bradūnas, B. Brazdžionis, tiek formos tiek turinio atžvilgiu. Po jų N. Niliūnas, Nagys ir k.

Tautinės dvasios atžvilgiu dabartinė kūryba neišskirtina nuo Lietuvos buvusios, bet priėjimo būdas nebe toks sentimentalus. Peozijoje atsikakta nuo sustingusių eilavimų formos. Tačiau kūryba tarpsta tik tada, sakė Naujokaitis, kai nekaltama įtuščia erdvę, kai visuomenė domisi, perka, kai kritikai vertina. O dabar yra laikraščių, kurie net nepaminė nusiuntus jiems knygą, o apie recenzavimą nėra ir kalbos. Kaip dailininkui reikia parodyti, taip rašytojui kritikų ir pirkėjų.

L. DAMBRIŪNAS tačiaugriežtai užprotestavo Naujokaičio mintims. - Mes nesam daugiau padarę, kaip Lietuvos. Beveik visa tremties kūryba tėra tik imitacija Vaidžanto, Krėvės, o toli gražu jiems nepriylgsta. Apie mūsų kultūros kilmą nėra nei kalbos, tik svarbu sugebėti nesmukti žemyn. Manifestas nebe reikalo buvo išleistas, tik petišingai suplastas. Jame nebuvo pasakyta, kad mėgėjai nereikalingi, bet jie neturi užimti pirmajaujančios vietos kultūros kūrime. Gerai, kad jau dabar aprašydami parodas nebedrįsta vertinti, o pripažįsta tik aprašą, kur ir kaip paveikslai kaboją.

Kultūra nelygi kultūrai ir vertybės suprantamos labai plačiai. Mes negalime tenkintis antraeilėmis vertybėmis, o privalom siekti pačių viršūnių. Pasaulio istorijoje kiekvienai tautai leidžiamą pasakyti savo žodį, kuris pasakomas tik kūryba. Mes tik tada patiesinsim savo buvimą tremtyje, jei kursim vertybes, kurių negalėtume kurti pasilikę tėvynėje, - baigė L. Dambriūnas.

Dr. J. GIRNIUS, prieštaraujamas Naujokaičio optimizmui rodinėjo, kad tik dailiosios literatūros kūrėjas dar yra varžius, o mokslininkų veikalų išleista labai mažai. Moksle mūsų laimėjimai visiškai menki. Dailė ir muzika dar kiek gyvatingi. Visose srityse turime gerokai pasistiebt.

K. ČERKELIŪNAS referavo apie sportą, pabrėždamas, kad per tą 15 metų šioj srity yra didelis nuosmūkis, nes jo lietuvių visiškai nebevertina. Žmogus dabar lepšėja. Vokietijos stovyklose sportu dar domėjosi ir visuomenė ir jaunimas, dabar doleris išstumia idealizmą. Sportui, kaip knygai ar dailininko kūriniui, be idėjinių sportininkų

reikalinga ir visuomenės parama.

DR. RADZIVANAS jam pritarė išskeldamas sporto reikšmę jaunimo auklėjime tautinėje dvasioje, nes jaunieji sportą mėgsta ir šiam krašte jis populiarus. Jei lietuviukams neduosim progos sportuoti savųjų tarpe, jie nueis su svetimais ir dažnas nutols nuo lietuviybės.

DAIL. K. ŽOROMSKIS protestavo pareikštomis mintims, kad abstraktinis menas neturi nieko lietuviška.

- Visų tautų abstraktinis menas tarp savęs yra skirtingas, - kalbėjo jis, - tačiau lietuvišką stilių sukurs tik stiprūs kūrėjai, kaip Gaidikas, Petravičius, Višulas ir k. Aš taip pat neseniai perėjau į abstraktą, ir kas matė, sako, kad laimingai. Nei vienas svetimtautis į drobę neįnešė spalvų, kurias mes įnešime.

- Kuo abstraktus menas yra lietuviškas? - klausė dr. Vyngantas.

- Savo idėjine prasme, spalvomis ir net technika, - atsakė Žoromskis.

- Ar Michel Angelo yra abstraktus ar ne?

- Trys pagrindiniai elementai tapyboje eina per visus amžius: du struktūriniai ir vienas techninis. Jei išimsim daiktinį elementą, Michel Angelo kūryba bus abstrakti.

Tačiau dr. J. Girnius pabrėžė, jog tautiškas ir internacionalinis menas lygiai, kaip lietuvis ir žmogus. Kiekviena didžioji kūryba yra internacionalinė, nes ji kalba ir į kitų tautų žmones ne vien lietuviams, neišskiriant nei literatūros. Reikia daugiau tolerancijos visoms srovėms.

JAUNOSIOS KARTOS NUOMONĖS

DR. A. ŠLEPETYTĖ apibūdino 15-os metų tremties laikotarpį, pažymėdamas, kad 1939 m. prasidėjusi mūsų tautos krizė turėjo įtakos į visas kultūrinės sritis.

- Vokietijos stovyklose buvo ruošiami koncertai, vaidinimai, literatūriniai vakarai. Mokslininkai, turėdami pakankamai laisvo laiko, jį teigiama sunaudojo žinių papildymui. Tačiau Amerikoje, kol pritaipo prie naujų sunkių gyvenimo sąlygų, dauguma mūsų talentų dingo ne dėl amžiaus, bet dėl kūno ir dvasinio nuovargio. Nors kuria, bet nepajėgia ko nors naujo ieškoti.

Pirmiau kultūros srityje buvo tik laikymas atsivežto iš Lietuvos, paskui atsirado siekimas naujo ir išlaikymas senų idėjų, o dabar prasideda visiškasis atsidavimas naujoms. Jaunimas nepažįsta tautinių tradicijų ir idėjų, todėl nesidomi. Jaunime mes jaučiame nuosmūkį gero skonio, todėl mūsų pareiga atverti jam akis lietuviškam horizontui. Kultūra kuriasi šimtmečiais ir, remiasi tuo, kas jau buvo sukurta, dėl to jie turi žinoti ir savo tėvynės kultūrinę praeitį, - baigė Šlepetytė.

ARVYDAS BARZDUKAS tvirtino, kad per 15 metų buvo tikrai tėsėjų dienos, o šandie esame perdavimo dienoje. Suraukšlėjusios rankos ieško žibinto - jaunėsių rankų kultūros išlaikymui, bet jos nėra ištiesios.

Studentai suvažiavime atsisakė lenciūgėlio ir krepšinio, nes tai esą tremtinio žymė, o jie nenori prisipažinti tremtinių vaikais. Vyresniųjų pareiga jiems tą žymę perduoti.

Be to, daug jaunųjų visiškai neturi laiko lietuviškom vertybėm. Mano tėtė po aštuonių darbų valandų grįžta ir visą likusį laiką skiria lietuvių, o aš dirbu 24 val. Jei netikit, paklauskite mano žmonos, - baigė jaunas kalbėtojas.

VYT. VALAITIS tą 15-os metų tremties laikotarpį palygino su Izraelio žydais, kur jis neseniai lankėsi ir į tą žemę vos tik įžengęs pasijuto tartum didelį šuolį padaręs atgal, nes gyvenimas labai primityvus, mažai dirba, tik meldžiasi ir meldžiasi. Kitas pažangus tenykštis gyventojas juos taip apibūdino: laimė, kad jų tiek mažai, kitaip

Izraeliui atkurti būtų reikėję dar 2000 metų.

Be to, Valaitis tvirtino, jog lietuviškų principų neišduosi, jei savo vaiką pakrikštysi ne Vytku, o amerikietišku vardu, kad jiems lengviau būtų tarti ir, jei susitiktų du lietuviai su vienu amerikiečiu tarp savęs kalbės ne lietuviškai, o angliškai, tai bus mandagūs, bet principo neišduos. Užsidarymas gėte lietuviybės neišlaikys.

Vyresnieji tebegyvena grįžimo nuotaikomis, o mano karta turės prisitaikyti, o mano vaikai bus pirmoji eilė amerikiečiai, o tik paskui lietuviai. Nuolat kalbant apie kultūrą, kaip mes darome, vis dėl to, privaloma susipažinti ir su svetimais, išmokyti svetimą kalbą, kad galėtum knygą paskaityti, į kiną nueiti, teatrą ir t.t.

Jis kaltino vyresniuosius už pervertinimą savo kultūros, kas jauną žmogų įstumia į nepasitikėjimą jais. Reikia daugiau savikritikos, - sakė jis. Mums priklauso, kai už menkiausių koncertų ovacijos keliamos, kai lietuviškas žurnalas lyginamas su Life ar k. Mes pykstam, kritikuojam juos ir ieškom. Jūsų tolerancija gali padėti mums surasti save pačius.

DR. V. VYGANTAS pabrėžė, kad jis lietuviškoj kūryboj pasigenda naujos krypties, kur truputį pasirodė Landsbergis. Lietuviškumas, jei neturi idėjų, tai nėra joks ginklas, kaip paaiškėjo iš atvažiavusiųjų. Mes esame labai egocentriški, - kalbėjo Vyngantas, - turėdami tik po 5 minutes, Barzdukas suspėjo paminti savo žmoną, Valaitis dukras, Sabaliūnas Santarą, o aš Dean Rusk, kurio užsimojimai vakar San Franciske susižavėjau. Man kyla klausimas, ar nėra tik universalios vertybės, o jas galima išreikšti tik tautinėm vertybėm.

Vyresnieji lietuvių absolūtina, išskeldami ją aukščiau visais. Tačiau man atrodo, kad ji gali egzistuoti tik asmeniniam gyvenime. Atrodo, kad mūsų karta tik tuo atveju bus geri lietuviai, jei galvos, kaip vyresnieji galvoja, betgi tada mes būsime atsilikę, nes viskas eina pirmyn, - baigė Vyngantas.

A. DIRŽYS svečio teisėmis diskusijas papildė, pareikšdamas jog ir Lietuvos studentai kitaip galvojo ir kiekvieną kartą skirtingai protauja, tačiau savo vyresnės kartos taip neišjuokdavo. Mes turėjom savo nuomonę, bet juos gerbėm, buvom disciplinuoti.

Nežinūrin, kad mes tremtyje esam degraduoti, bet mūsų gyvenimo supratimas aukštesnis už mūsų bendradarbių fabrikuose. Kad mes atvažiavom tokie, kokie esam, tai dėka to ir jūsų kartoj yra tiek daug akademikų, netiek, kaip anksčiau. Jei tik tautybė ir tautiškumą suvesim į formą, kaip išsireiškė dr. Vyngantas, tai lietuviškumą laidojam, tai markistinis dalykas.

DR. J. GIRNIUS, diskusijų vadovas, baigimo žodyje padarė išvadas, kad kiekviena karta turi privilegiją išeiti su nauju žodžiu į gyvenimą. Savo likimą turime priimti ne su dejavimu, bet su ambicija.

Šių laikų aukomis esame mes.

Vieninga ar suskaldyta šalpa? (3)

VIENINGOS LIETUVIŠKOS ŠALPOS IDĖJA

Gavęs BALFo reikalų vedėjo oficialų laišką bandžiau toliau aiškintis. Todėl kun. L. Jankaus laišką persiunčiau vienam BALfo valdybos nariui, prašydamas plačiau paaiškinti tikrąją padėtį. Jo tuo nenusitebinau nes jis pranešė, kad kun. L. Jankus jam jau buvo įteikęs savo laišką nuorašą. Tai labai tvarkoje, nes BALfo tarnautojas juk turi nuomardžiai bendradarbiauti su valdybos nariais.

Kadangi mano gautos informacijos iš to BALfo valdybos nario nebuvo oficialios, o tik privačiame laiške suteiktos, tai geriau neminėsiu jo pavardės, būdamas tik tikras, kad jis yra rimtas ir prityręs BALfo veikėjas, jo žiniomis galima pasitikėti.

BALFO FINANSINĖ BŪKLĖ

BALfo valdybos nario pranešimu, kas matyti ir iš jo pridėtos oficialios BALfo finansinės apyskaitos, 1961 m. sausio 1 d. valdybos žinioje grynais pinigais buvo 59,786,66 dolerių. Iš jų \$9,549,34 yra gauta iš valdžios išdu paskola, kurią reikės grąžinti 1962 metais. Likusieji pinigai, per \$50,000,00 yra laikomi grynai valdybos žinioje, \$10,000,00 laikomi einamoje sąskaitoje, o kita dalis taupomoje sąskaitoje, gaunant už tai nuosimčius. Per praėjusius metus tokių nuosimčių susidarė apie \$2,000,00. Taupomose sąskaitose pinigų kiekis visada svyravo, nes jis priklauso nuo gaunamų aukų didumo. Kadangi BALfo mėnesinė apyvarta siekia apie \$8,000,00, tai \$40,000,00 atsargų neturėtų būti laikoma per didelę.

Šiam BALfo valdybos nariui taip pat "susidareš įspūdis", kad savo pirmuoju straipsniu Dirvoje aš siūlęs tą atsargos sumą nelaikyti banke, o nedelsiant įdalinoti tiems, kurie reikalingi sušelpimui. Gal jam toks įspūdis susidarė paskaičius kun. L. Jankaus laišką išvedžiojimus. Kaip matėme, tokiame įspūdyje mano straipsnyje nebuvo ir negalėjo būti pagrindo. Aš kalbėjau ne apie BALfo atsigalinę kapitalą ir jo užšaldymą, bet visai apie kitą reikalą -- apie "geležinio fondo" sudarymą religinės šalpos reikalams.

AR BALFO VEIKLAI GYVINTI REIKETŲ NAUJESNĖS AGITACIJOS?

Kaip kun. L. Jankus, taip ir BALfo valdybos narys, nepalankiai žiūrėjo į mano sugestiją atkviesti iš Vokietijos p. Rūgientius ar kurį kitą, kad čia per lietuviškas kolonijas pravestų vėjų Europos lietuvių reikalams.

Kun. Jankus pareiškė, kad "BALfo Centre ši mintis buvo se-

niai svarstoma. P. Rūgientius dar 1958 m. buvo kviečiamas. Tačiau gyvenimas rodo, kad daug iš "ten" atvyksta net nekviečiami. Lankėsi ir tebesilanko JAV iš Vokietijos žymesni svečiai. Jų rezultatai būna labai nežymūs. Specialiai atkvietus nors vieną iš ten, reikia tuoj pat išleisti bent tūkstantį dolerių. Sutikite su manim, kad tiek pinigų nepirinksi greitai..."

Ir BALfo valdybos narys panašios nuomonės: tai kaštuoti apie tūkstantį dolerių, gi rezultatai, pagal nesenus patyrimus, būtų menkoki. Jis primena, kad, pvz., užpėnai Amerikoje lankėsi tėvas Bernatonis ir "buvo mėginta su jo pagalba vesti BALfo vajus, bet jokių skirtingų rezultatų su juo nepasiekta".

Tie abu vienodi pasisakymai mane įtikino tik pesimizmu. Per brangu, nieko nebegalima, nėra vilties, nėra naudos, pavyzdžiai pamokė... Bet dar abejočiau, ar patys geriausi pavyzdžiai man buvo nurodyti. Sakysim tėvas Bernatonis. Kiek aš žinau, tėvas Bernatonis Amerikon buvo atvykęs svarbiausia ne BALfo reikalams ir jo vajui. Jis pirmoje eilėje rinko aukas Lietuvos Sielo vados reikalams Vokietijoje, rinko ir ragino daugiau aukoti Vasario 16 gimnazijai. Ir jei prie viso to jam buvo "mėginta pridėti dar ir BALfo vajų", tai savaime suprantama, kad rezultatai negalėjo būti labai geri.

Aš to smulkiau nežinau, bet esu linkęs tikėti BALfo reikalų vedėjo žodžiams, jog BALfo Centras tokius vajus ir tokius naujų žmonių iš Vokietijos atvykimus jau daug anksčiau buvo svarstęs ir atmetęs. Bet manęs tik neįtikino per daug siaurai praktiška kun. L. Jankaus pažiūra į tuos reikalus: atrodo, kad jei atvyks naujas žmogus vajui ir propagandai, tai jis privalo tuojau pat ir čia pat gyvais pinigais pririnkti auką bent kelis kartus daugiau, negu kaštavo jo kelionės išlaidos. Tiesa, kad taip įvyktų, būtų labai gerai. Ir jeigu gautume labai gerą prakalbininką, toje srityje patyrusį patraukiantį žmogų, tai taip gal ir įvyktų. Nemanau, bent dar nežinau, kad toks genijus būtų Vokietijoje ir čia atvykęs taip mus įtikintų ir sugraudintų, kad tūkstančiai dolerių tuojau suplaukytų į BALfo išdą.

Šiuo reikalu kiek kitaip manau. Nauda būtų gal ne tokia greita ir iš pirmų savaičių ne tokia pinigais apčiuopiama. Būtų svarbu vėl išjudinti BALfo reikalus, mėginti naujais žodžiais ir faktais sudominti lietuvių visuomenę, vėl sustiprinti lietuviškos šalpos idėją, jos svarbumą, būtinumą, lietuviška ir krikščioniška prasme.

Jei kitokios nuotaikos būtų plačiai išjudintos, jos galėtų duoti vaisių ne tuoj pat, bet kiek vėliau, per BALfo skyrių rinklėvas kolonijose, per kitas metines aukas. Ir ta sėkla, kurią prakalbininkas pasėtų lietuviškose kolonijose, išdygtų kiek vėliau. Jos negalima būtų įrašyti apyskaitoje taip, kad štai šitas specialus vajininkas tiek "surinko", kad jis savo kelionę pateisino ir dar laimėjo. Vaisiai pasirodytų kitu keliu, BALfo padėjusiomis metinėmis pajamomis. Tai sakau iš ilgo patyrimo

ne tiesiogiai šalpos, bet kituose man žinomuose būduose. Labai ilgai ir kantriai tenka rengti dirvą, išmesti daug lėšų propagandai ir informacijai, kol jos vėliau pradeda grįžti ir dar pelno atneša.

Propagandos apyskaita niekad nėra tokia kad va, šandien tiek išleidau ir šandien tiek įėjo pajamų, taigi -- uždirbau? Ne, šandien tiek išleidau, o tos išlaidos tau grįš tik po pusės metų ar ilgiau, o pelnas atsiras gal tik dar vėliau.

Žinau asmenį, kuris p. Rūgientio kelione iš Muencheno į New Yorką, (į vieną pusę) užmokės, ar tai būtų lėktuvu ar laivu.

KODEL SUKAME Į KRYŽKELĘ?

Ką tik minėjau, kad mums būtų svarbu sustiprinti bendrosios lietuviškos šalpos idėją, atgaivinti jos lietuvišką ir krikščionišką prasmę.

Bet štai tuojau pat imu nuogastauti dėl šių kelių žodžių, ypač dėl "lietuviškos ir krikščioniškos prasmės". Gyvenimo faktai rodytų, kad tos lietuviškos, bendrai krikščioniškos prasmės mes imame nebeatyti. Jei šalpai skiriamų lėšų dar aiškiai nesikirtoje pagal politinius šelpiamųjų įsitikinimus, tai jau pradėdame skirstyti pagal religinį pagrindą, net pagal profesijas, pagal tam tikras specialias sritis, kurioms reikia sudėti atsargos kapitalus "ateičiai".

Pabandysime šį klausimą pagrinęti kituose straipsniuose.

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PROspect 8-1711
Rezidencijos REpublic 7-7868

Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

Val.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas
uždarytas.
Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE.

Tel. ofiso EVERglade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norrest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p.
pirmad., antrad., ketvirtad.,
penktad.
Tik susitarus trečiadieniais.

Telefonas:
Ofiso REpublic 7-5020.
Namų WALbrook 5-3765.

J. Ramunis, M. D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(Įėjimas iš Rockwell St.)

Val.: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Šeštadieniais:
2-4 p. p. ir 5-7 p. p.

ALICE STEPHENS DAINININKIŲ PLOKŠTELĖ

Ištraukos iš 20-mečio jubiliejinio koncerto, naujausių lietuvių kompozitorių kūrinių.

I — pusė — Sonata in D. Major — Bruno Markaičio, S.J. Igrota garsaus smuikininko — Francois D'Albert ir pianisto — George Lawner
II — pusė — Kodėl dainėle St. Šimkus
Atsiuntė mane ežeran V. Banaitis
Vakaro ilgesys A. Vanagaitis
Batsiuvelis J. Zdanus
Suskambėjo J. Kačinskas
Vėjų šventė B. Markaitis
Motinos kalba Vl. Jakubėnas

Išeis — KOVO 1, 1961 — ant E. & F. Budapest Gold Label — R.C.A. Victor STEREO — \$5.95 — (pripildyti \$0.50 persluntimui — HI-FIDELITY — \$4.95.

Užsisakyti galima dabar:
Alice Stephens — Chicago Conservatory —
64 E. Van Buren St., Chicago 4, Ill.
Jonė Bobinienė — 1530 So. 49th Ave.,
Cicero 50, Ill.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

E. CHICAGO

Pavykęs Užgavėnių blynų balius

Lituanistinės mokyklos tėvų komiteto pastangomis buvo suruoštas Užgavėnių blynų balius su menine programa ir kitomis įvairenybėmis. Jis įvyko vasario 5 d., 5:30 val. vakare šv. Pranciškaus lietuvių para-

E. Chicagos lituanistinės mokyklos parengime Birutė Stankevičiūtė akordeonu išpildo muzikos kūrinius.

Mačiulienės nuotrauka

pijos salėje, Harbor, Indiana. Meninė programą išpildė: Genės Markevičienės vadovaujama tautinių šokių grupė, pašokusi (Šiaudinėlį ir Kalvelį). Birutė Stankevičiūtė akordeonu pagrojo (rožių tango, dvi gitaros ir alyvų žiedai). M. Mačiulis pianu paskambino. Viktoras Makiejus paskaitė savo kūrybos iš dabartinių organizacijų vykstančių posėdžių eigos.

Po meninės programos

E. Chicagos lituanistinės mokyklos tėvų komiteto pirmininkas Jonas Girdžiūnas mokyklos parengime vasario 5 d. publikai pristato jauną pianistą M. Mačiulį.

Mačiulienės nuotrauka

buvo šokiai, veikė turtingas mokinių mamų paruoštas lietuviškų valgių bufetas.

Dalyvių skaičium parengimas buvo gausus. Nuotai-ka visiems gera, o Lituanistinės mokyklos reikalams gauta per \$150.00 gryno pelno.

Lituanistinės mokyklos mokyklos tėvų komitetas nuoširdžiai dėkoja visiems meninės programos pildytojams ir jų paruošėjams, mokinių mamytėms už suaukotą maistą ir talką darbu, p. Nenortienei ir visiems kitiems, kurie kuo nors prisidėjo, o ypačiai dėkoja apylinkės visuomenei už gausų dalyvavimą.

Pakenė

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Neringos Skaucių Tunto sesėms paskelbtas konkursas, kas daugiausiai surinks, gražiausiai sudės ir papuoš lietuviškų eilėraščių rinkinį. Eilėraščiai turi būti laikraščių iškarpos arba išrašai iš žurnalų, kurių nenorima karpyti, pažymint iš kurio žurnalo paimta. Šio konkurso tikslas, daugiau jaunimą pritraukti prie lietuviškos spaudos, su ja susipažinti ir daugiau pamėgti dailių lietuvišką žodį.

• Kaziugo mugė įvyksta kovo 12 d., Lietuvių salėje. Rengia Neringos Tuntas. Šiais metais mugę pajvairinti su savo darbais dalyvauja ir Pilėnų Skautų Tuntas, "Židinys", ir Neringos Tunto Tėvų Komitetas su dideliais planais įtraukti visus tėvus į šį gražų parengimą.

• T. Duleba ir V. Sutkus išvažiavo ilgesnėn kelionėn į Californiją susipažinti su tenyškio gyvenimo sąlygomis.

• Kazys Senikas, namų dažymo kontraktorius, 7 savaites važinėjęs po Californiją, Meksiką ir Arizoną, grįžo atgal į Clevelandą.

Parengimų kalendorius

KOVO 12 D., Lietuvių salėje, KAZIUKO MUGĖ, rengiama Neringos Skaucių Tunto.

KOVO 18 D., Lietuvių Salėje, Vaidilos teatro premjera "Žmogus kurį užmušiau".

BALANDŽIO 8 D., Lietuvių salėje, Vysk. M. Valančiaus Lituanistinės mokyklos vakaras

BALANDŽIO 9 D. (Atvelikyje) D. L. K. Birutės D-ja ruošia arbatėlę.

BALANDŽIO 15 D. Naujosios parapijos bažnytinio choro koncertas naujoje svetainėje.

BALANDŽIO 22 D. Korpi Neo Lithuania literatūrinis vakaras Lietuvių salėje.

BALANDŽIO 29 D., Slovenian Auditorium, Dirvos rengiamas jaunųjų talentų konkursas.

GEGUŽĖS 21 D., Aldonos Stempužienės rečitalis Severance Chamber Hall.

LIEPOS 15 D. TĖVYNES GARSŲ radio vakaras Lake Shore Country Club.

RUGSĖJO 9 D., DLK Birutės Draugijos rengiamas tautos šventės minėjimas.

RUGSĖJO 23 D., Slovenian Auditorium, Dirvos 46 metų koncertas - balius.

Reikalinga šeiminkė
Pagaidaujama vidutinio amžiaus našlė. Gyventi vietoje. Privatus kambarys ir vonia. Laisvi trečiadieniai ir sekmadieniai. Geras atlyginimas.

Mrs. John Cavallaro
2451 Fenwick Rd.
University Heights
YE 2-4824 (22)

Dirvos pastate 6905 Superior Ave., įsikūrę Lietuvių Prekybos Namai (sav. Astrauskas ir Gražulis) dažnai yra lietuvių lankomi, nes čia galima nusipirkti įvairiausių lietuviškų rankdarbių, tautiškų albumų, porceliano dirbinių, pagalvėlių, lietuviškų plokštelių, o taip pat galima gauti ir praktiškų daiktų, kaip rašomųjų mašinėlių, virtuvinių įrankių ir čia veikia stuntinių Lietuvių persiuntimas. Krautuvė atidaryta kasdien nuo 10 v. ryto iki 6 v. vakaro, išskyrus sekmadieniais. Nuotraukoje: Lietuvių Prekybos Namų vedėja Laima Jucaitienė rodo p. Garlienei naują gautą tautines juostas.

Daytono lietuvių žinios

Vasario 16 minėjimas pasiekė

Vasario 12 d. Daytono lietuvių kolonija minėjo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 43 metų sukaktį.

10 val. ryto šv. Kryžiaus lietuvių parapijos bažnyčioje buvo atlaikytos pamaldos prisimenant žuvusius už Lietuvos laisvę. Šv. Mišias laikė ir tai dienai pamokslą pasakė parapijos klebonas kun. T. Narbutas. Pamaldų metu gražiai giedojo El. Sliužienės vadovaujamas choras, vargonais pritariant Julijui Raštikiui. Lituanistinės mokyklos mokiniai pamaldose dalyvavo rikiuotai, nešdami JAV ir Lietuvos vėliavas.

3 val. gausiai pripildytoje parapijos salėje, prasidėjo antroji minėjimo dalis. Kun. T. Narbutas pasakė trumpą žodį, buvo sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai. Himnų garsams nutilus Elaine Lucas, Amerikoje gimusi lietuvaitė, perskaitė anglų kalba referatą, kuris iškėlė dabartinius Lietuvos vargus ir Vasario 16 d. reikšmę Lietuvai. Paskaitą skaitė dr. Vytautas Bieliauskas Xaver Universiteto profesorius iš Cincinnati, supažindindamas klausytojus su vedama kova dėl Lietuvos laisvės ir dabartines perspektyvas tai laisvei atgauti.

Pranas Gudelis perskaitė sveikinimus, gautus iš senatorių Frank J. Lausche ir Stephen M. Young ir kongresmeno Paul F. Schenck. Čia pat buvo priimtos rezoliucijos, kurios bus pasiųstos: JAV prezidentui J. F. Kennedy, viceprezidentui Lindon B. Johnson, Valstybės sekretoriui Dean Rusk, JAV ambasadoriui prie Jungtinių Tautų Adlai Stevenson, senatoriams F. J. Lausche, S. M. Young, kongresmeniui P. F. Schenck.

Lituanistinės mokyklos mokinės, pasipuošusios tautiniais drabužiais ir Ed. Drukteinis išpildė montažą

"Partizanų daina". Po to visa eilė mokinių gražiai padeklamavo eilėraščius. Iru-tė Araminaitė — Nemunas, Danutė Masilionytė — Jėgu būčiau aš paukštėlis, Danutė Gineitytė — Į gimtinę, Birutė Masilionytė — Mano tėvynė. Po eilėraščių vėl buvo montažas (eilėraščių ir dainų pynė), kurią išpildė Vida Gineitytė, Laimutė Raštikytė ir visi mokyklos mokiniai, pianinu palydint Aldonai Masilionytei. Dr. Bieliausko sūnus Linas paskambino pianinu ir dar po vieną eilėraščių pasakė Vida Gineitytė ir Laimutė Raštikytė, o pasirodymo užbaigimui mokinės pašoko Kalvelių.

Po Lituanistinės mokyklos pasirodymo, šv. Kryžiaus parapijos csoras su-dainavo tris dainas: Piemenėlis, Už jūriū marių ir Jau-nimo giesmė. Programos už-baigimui Lietuvos Vyčių tautinių šokių grupės mergaitės, akordeonu grojant Frances Vangas, darniai pašoko Kepurinė.

Kun. T. Narbutas savo baigiamame žodyje padėkojo visiems programos dalyviams, rengėjams ir gausiai atsilankiusiems svečiams, kviesdamas visus pasivaikinti ponų parengtais užkandžiais.

Šiame minėjime, be gausiai atsilankiusių daytoniškų, buvo daug svečių ir iš kitų gretimų kolonijų: Columbus, Cincinnati, Springfield ir kt.

Minėjimo metu. Lietuvos laisvinimo reikalams surinkta \$252.00. Manoma, kad aukotojų sąrašas tuo pačiu ir pinigų suma, dar padidės.

J. J.

MES KULTŪRIŠKAI...

(Atkelta iš 4 psl.)

Kad iš per didelio rašto ne-išeitume į kraštą, mes turime gražinti idealizmo žodį. Tikrovę reikia matyti, bet prieš ją ne-suklupt. Mes galime būti tuo, kuo norime ir tol, kol norime. Žmogiška dydė yra reta, men-kybė - legonas. Mūsų prasmė egzistuoti tautai, Mes negrįšim, bet grįš mūsų kūrinių, gražin-dami kartu ir generaciją.

Diskusijų iniciatorius sveikino mln. V. Sidzikauskas.

Smuikininkas Vytautas Kušleika, prieš porą metų su Clevelando simfonijos orkestru koncertuodamas Varšuvoje, susipažino su ten gyvenančiu Kauno Valst. Teatro orkestro smuikininku Eliju Kaganu, kuris dabar atvykęs į Ameriką koncertuoti su Varšuvos Filharmo-nijos orkestru, neužmiršo Kušleikos ir atvežė į Clevelandą jam vertingų muzikos kūrinių: Čiurlionio, Sasnausko, Naujalio, Kačau-sausko, Šimkaus ir kt. Nuotraukoje Elijus Kaganas ir Vytautas Kušleika prieš porą metų Varšuvoje.

Quik Auto Service, Inc.

1304 East 9 Str. Tel. TO 1-1673

Vietinių ir užsieninių automobilių taisymas. Visų rūšių mechaninis ir "Auto Body" taisymas, gerai išbaigtas — garantuotas dažymas Prano Grigonio priežiūroje.

Vasario mėn. visi klientai gauna didelę nuolaidą. Pasinaudokit proga ir pigiai susitaisykit savo mašiną.

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND—EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH—SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Liepsnijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

J.S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd. Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro. Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

